

Assessment of academic self-concept and self-esteem of elementary school students in relation to teachers' professional skills

Zahra Maarefvand¹, Zahra Zarei²

¹ Faculty in Department of Educational Sciences. Faculty of Literature and Humanities. University of Qom. Qom. Iran

² M.A. Educational Sciences. Department of Educational Sciences. Islamic Azad University Qom branch, Qom, Iran

Abstract

Introduction: Academic self-concept refers to an individual's perception of their own academic abilities, which plays a crucial role in motivation, academic progress, and overall well-being. Self-esteem is the feeling of self-worth that individuals have about themselves and shapes their positive or negative self-image. These two variables significantly influence social behaviors, emotions, and academic outcomes and have always been of interest to researchers. Various factors such as the quality of teacher-student relationships, school environment, family influences, and surrounding conditions contribute to the development and enhancement of these traits. Research indicates that academic self-concept and self-esteem within educational settings can interact and mutually affect academic progress and mental health among students. Therefore, assessing the current status of these variables in elementary students and understanding the factors influencing them are vital for designing effective educational and psychological programs. This study aims to explore the relationship between teachers' professional skills and these two variables, providing strategies to improve students' psychological and academic well-being. Ultimately, enhancing academic self-concept and self-esteem can play a key role in students' personal and academic development and in improving the quality of education.

According to the presented materials, this research evaluates the academic self-concept and self-esteem of elementary school students and its relationship with teachers' professional skills and seeks to answer the following questions:

1. What is the status of academic self-concept and self-esteem in elementary school students?
2. What is the status of professional skills in elementary school teachers?
3. What is the relationship between teachers' professional skills and the academic self-concept of elementary school students?
4. What is the relationship between teachers' professional skills and the self-esteem of elementary school students?

Methodology: The statistical population of this study consisted of all teachers and students in the fifth and sixth grades of primary schools in Qom Province. The sampling method was multi-stage cluster sampling. The statistical sample included 400 students and 40 teachers. The research instruments used were Rosenberg's Self-Esteem Questionnaire, Chen's Academic Self-Concept Questionnaire, and Hajizadeh's Teacher Professional Skills Questionnaire.

Rosenberg Self-Esteem Questionnaire (RSES): This scale consists of 10 self-assessment questions, and each statement of this scale has 4 options, ranging from strongly disagree (score 4) to strongly agree (score 1). In the present study, the reliability of this questionnaire was obtained using Cronbach's alpha of 0.784.

Chen Students' Academic Self-Concept Questionnaire: This scale has 15 items and 3 dimensions: general, school, and non-school. This questionnaire is arranged on a 5-option Likert scale from very high to very low. Cronbach's alpha was used to calculate its reliability, and its reliability was obtained as 0.796.

Teacher Professional Skills Questionnaire: The Teacher Professional Skills Questionnaire was developed by Hajizadeh (2011). This questionnaire has 25 questions and 4 components (teaching method, educational technology, educational design, and evaluation) and is based on a five-point Likert scale (very low to very high). Cronbach's

Received: 2025/04/16; Accepted: 2025/06/22; Published online: 2025/11/02

Publisher: Qom Islamic Azad University Article type: Research Article © The Author(s).

© 2025/authors retain the copyright and full publishing right

alpha coefficient test was used to determine reliability, which resulted in a total reliability of 0.816. In this study, the face and content validity of the questionnaires was confirmed by examining the opinions of some professors.

The reliability of these questionnaires was confirmed using Cronbach's alpha coefficient, and their face and content validity were verified by experts. To analyze the data, the Kolmogorov-Smirnov (KS) test was used to assess the normality of the variables. One-sample t-tests, Pearson correlation coefficients, and one-way covariance analysis (ANCOVA) were employed to examine the relationships and differences among variables. The results indicated that, in terms of teachers' professional skills, students' academic self-concept and self-esteem were in a favorable state. Furthermore, teachers' professional skills had a positive impact on students' self-esteem and academic self-concept, and developing and improving teachers' professional skills could significantly influence students' self-perception and academic achievement.

Results and Discussion: The results show that teachers have a good level of professional skills and these skills have a positive effect on students' academic self-concept and self-esteem. Multiple regression analysis shows that teacher skills are significantly important in predicting students' academic self-concept, so that about 14% of its variance is explained by teachers' professional skills. The results of the t-test also indicate that teachers' professional skills are at a good level and are significantly different from the expected level.

Also, the results of correlation tests and analysis of covariance show that general self-concept of education, school and non-school self-concept play an important role in interpreting teachers' professional skills and say that they positively affect professional skills. In addition, the level of academic self-concept and self-esteem of students in the study samples indicates their desired status, and this is due to the influence of teachers' professional skills on these changes.

Conclusions: Overall, the findings indicate that teachers' professional skills can improve students' academic self-concept and self-esteem and ultimately increase the quality of teaching and learning in elementary schools. These results indicate that paying attention to teachers' professionalism and improving their skills plays a key role in promoting students' mental health and education.

Keywords: Academic self-concept, students' self-esteem, elementary schools, teachers' professional skills.

ارزیابی خودپنداری تحصیلی و عزت نفس دانش آموزان مدارس ابتدایی در ارتباط با مهارت‌های حرفه‌ای معلمان

زهرا معارفوند*^۱، زهرا زارعی^۲

^۱ عضو هیئت علمی گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم، قم، ایران نویسنده مسئول، z.maarefvand@qom.ac.ir

^۲ کارشناس ارشد، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قم، ایران. zz969513@gmail.com

چکیده

مقدمه: خودپنداره تحصیلی به معنای برداشت فرد از توانایی‌های تحصیلی خویش است که نقش مهمی در انگیزه، پیشرفت تحصیلی و رفاه کلی دانش‌آموزان دارد. عزت نفس نیز احساس ارزشمندی است که فرد درباره خودش دارد و تصویر مثبت یا منفی نسبت به خویش را شکل می‌دهد. این دو متغیر تاثیر شگرفی بر رفتارهای اجتماعی، هیجانات و نتیجه‌گیری‌های تحصیلی دارند و همواره مورد توجه محققان قرار گرفته‌اند. عوامل مختلفی چون کیفیت روابط معلم و دانش‌آموز، حضور در محیط مدرسه، عوامل خانوادگی و عوامل محیطی در شکل‌گیری و توسعه این ویژگی‌ها نقش دارند. تحقیقات نشان می‌دهد که خودپنداره تحصیلی و عزت نفس در محیط‌های آموزشی می‌تواند با یکدیگر تعامل داشته و تاثیر متقابل بر پیشرفت تحصیلی و سلامت روان دانش‌آموزان داشته باشند. بنابراین، ارزیابی وضع موجود این متغیرها در دانش‌آموزان ابتدایی و شناخت عوامل مؤثر بر آن‌ها، اهمیت زیادی در طراحی برنامه‌های آموزشی و روان‌شناختی دارد. این مطالعه هدف دارد تا با بررسی رابطه بین مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و این دو متغیر، راهکارهایی برای بهبود وضعیت روانی و تحصیلی دانش‌آموزان ارائه دهد. در نتیجه، ارتقاء خودپنداره تحصیلی و عزت نفس، می‌تواند نقش کلیدی در توسعه فردی و تحصیلی دانش‌آموزان و بهبود کیفیت آموزش و پرورش ایفا کند.

با توجه به مطالب ارائه‌شده، این تحقیق به ارزیابی خودپنداری تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان مدارس ابتدایی و ارتباط آن با مهارت‌های حرفه‌ای معلمان می‌پردازد و در پی پاسخ به سوال‌های زیر است:

۱. وضعیت خودپنداری تحصیلی و عزت نفس در دانش‌آموزان دوره ابتدایی چگونه است؟
 ۲. وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای در معلمان دوره ابتدایی چگونه است؟
 ۳. ارتباط میان مهارت‌های حرفه‌ای معلمان با خودپنداری تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دوره ابتدایی چگونه است؟
 ۴. ارتباط میان مهارت‌های حرفه‌ای معلمان با عزت نفس دانش‌آموزان مدارس دوره ابتدایی چگونه است؟
- روش‌شناسی:** جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان و دانش‌آموزان پایه‌های پنجم و ششم ابتدایی استان قم بود. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود. نمونه آماری شامل ۴۰۰ دانش‌آموز و ۴۰ معلم بود. ابزارهای پژوهش پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ، پرسشنامه خودپنداره تحصیلی چن و پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلمی حاجی‌زاده بودند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۲۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۰۱؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۸/۱۰

© نویسندگان.

نوع مقاله: پژوهشی

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

۱۴۰۴ © / نویسندگان دارنده حق مولف مقاله خود بدون محدودیت هستند.

پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ (RSES): این مقیاس شامل ۱۰ سوال مبتنی بر خودسنجی است و هر گزاره این مقیاس دارای ۴ گزینه است که دامنه آن از کاملاً مخالفم (نمره ۴) تا کاملاً موافقم (نمره ۱) گسترده است. در پژوهش حاضر پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ $0/784$ به دست آمد.

پرسشنامه خودپنداری تحصیلی دانش آموزان چن: این مقیاس دارای ۱۵ گویه و ۳ بعد عمومی، آموزشگاهی و غیرآموزشگاهی می‌باشد. این پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از خیلی زیاد تا خیلی کم تنظیم شده است. برای محاسبه پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که پایایی آن $0/796$ به دست آمد.

پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلم: پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلم توسط حاجی‌زاده (۱۳۹۰) ساخته شده است. این پرسشنامه ۲۵ سوال و ۴ مولفه (روش تدریس، تکنولوژی آموزشی، طراحی آموزشی، و ارزشیابی) دارد و براساس مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) تدوین شده است. برای تعیین پایایی از آزمون ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که در مجموع پایایی کل $0/816$ به دست آمد. در این مطالعه روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با بررسی نظر برخی از اساتید مورد تأیید قرار گرفت.

پایایی این پرسشنامه‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد و روایی صوری و محتوایی آن‌ها توسط متخصصان تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف (KS) برای بررسی نرمال بودن متغیرها استفاده شد. برای بررسی روابط و تفاوت‌های بین متغیرها از آزمون‌های t تک نمونه‌ای، ضرایب همبستگی پیرسون و تحلیل کوواریانس یک‌طرفه (ANCOVA) استفاده شد. نتایج نشان داد که از نظر مهارت‌های حرفه‌ای معلمان، خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان در وضعیت مطلوبی قرار دارد. علاوه بر این، مهارت‌های حرفه‌ای معلمان تأثیر مثبتی بر عزت نفس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان داشت و توسعه و بهبود مهارت‌های حرفه‌ای معلمان می‌تواند به طور قابل توجهی بر خودپنداره و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر بگذارد.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش، نتایج نشان می‌دهد که معلمان در سطح مهارت‌های حرفه‌ای خود وضعیت مطلوبی دارند و این مهارت‌ها تأثیر مثبتی بر خودپنداری تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان دارند. تحلیل رگرسیون چندگانه نشان می‌دهد که مهارت‌های معلم در پیش‌بینی خودپنداری تحصیلی دانش‌آموزان سهم قابل توجهی دارد، به طوری که حدود ۱۴ درصد از واریانس آن توسط مهارت‌های حرفه‌ای معلمان تبیین می‌شود. نتایج آزمون t تکی نیز بیانگر این است که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان در سطح مطلوب قرار دارد و تفاوت معناداری با میانگین مورد انتظار دارد.

همچنین، نتایج آزمون‌های همبستگی و تحلیل کوواریانس نشان می‌دهد که خودپنداری عمومی تحصیل، خودپنداری آموزشگاهی و غیرآموزشگاهی نقش مهمی در تفسیر مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دارند و لکل یک از این ابعاد به طور مثبت بر مهارت‌های حرفه‌ای تأثیرگذار هستند. در کنار آن، میزان خودپنداری تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان در نمونه مورد مطالعه، نشانگر وضعیت مطلوب آن‌ها است، و این امر به علت تأثیرگذاری مهارت‌های حرفه‌ای معلمان بر روی این متغیرهاست.

نتیجه‌گیری: در مجموع، یافته‌ها حاکی از آن است که ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای معلمان می‌تواند منجر به بهبود خودپنداری تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان شده و در نهایت، کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس ابتدایی افزایش یابد. این نتایج تأکید می‌کند که توجه به توسعه حرفه‌ای معلمان و بهبود مهارت‌های آنان نقش کلیدی در ارتقاء سلامت روان و تحصیلی دانش‌آموزان دارد.

واژگان کلیدی: خودپنداری تحصیلی، عزت نفس دانش‌آموزان، مدارس ابتدایی، مهارت‌های حرفه‌ای معلمان.

۱. مقدمه

لازمه موفقیت تلاش‌های انجام‌شده در زمینه بهسازی آموزش و پرورش، رشد حرفه‌ای و افزایش دانش و مهارت معلمان است. از این‌رو، در دهه گذشته کانون بحث و گفت‌وگو پیرامون کیفیت مدارس اثربخش، هرچه بیشتر، متوجه رشد حرفه‌ای معلمان بوده است (عبادی‌عنصرودی، ۱۴۰۲). معلمان به‌عنوان یکی از ارکان اصلی و مهم آموزش و پرورش دارای نقش اساسی در کیفیت آموزش و در نتیجه یادگیری هستند که توفیق یا شکست برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی هر نظام و هر کشوری به معلمان آن بستگی دارد (یلماز^۱، ۲۰۱۰). معلمان به دلیل نقش برجسته‌ای که در یادگیری دانش‌آموزان در طول تحصیلات و زندگی آنان دارند و نیز به دلیل اینکه اعمال و رفتارشان در ایجاد انگیزه‌های یادگیری موثر است، نیازمند کسب مهارت‌ها و صلاحیت‌های مختلف شغلی و حرفه‌ای هستند. موفقیت هر نظام آموزشی در حد تعیین‌کننده‌ای به دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلم بستگی دارد (خلیق‌قره‌تپه، ۱۳۹۳). بنابراین از آن‌جا که کلید اصلی آموزش و پرورش در دست معلمان است، به‌کارگماردن توان‌ترین و شایسته‌ترین افراد برای حرفه‌ی معلمی از مهم‌ترین موضوعات است (آزادی، ۱۳۹۸). توسعه حرفه‌ای در جهت افزایش شایستگی، انگیزه و تعهد معلمان بسیار مهم است و در نهایت منجر به بهبود عملکرد آن‌ها در کلاس درس می‌شود (سلسبیل^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). مهارت‌های حرفه‌ای معلمان، از طریق نفوذ مثبت در شیوه‌های تدریس در کلاس درس و یادگیری دانش‌آموزان، یک شرط مهم برای بهبود مدرسه است (اسلامی، ۱۳۹۸). به عبارت بهتر مهارت‌های حرفه‌ای معلمان برای کیفیت و انگیزه تدریس ضروری است و به‌طور مستقیم یادگیری دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (زندیه، ۱۳۹۶). درواقع معلمانانی که از مهارت‌های حرفه‌ای بالایی برخوردارند به توانمندی خود ایمان می‌آورند و در نتیجه به خودکارآمدی بالایی دست پیدا می‌کنند و افزایش خودکارآمدی معلمان می‌تواند دانش‌آموزان را به انجام هرچه بهتر تکالیف درسی و در نهایت افزایش انگیزه پیشرفت درسی سوق دهد (رحیمی‌هلهری، ۱۴۰۱). شایان ذکر است که با توجه به تحقیقات صلاحیت‌های حرفه‌ای معلم می‌تواند بر متغیرهای بسیاری تأثیرگذار باشد که ازجمله آن‌ها می‌توان به دو متغیر مهم خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان اشاره کرد (نصیری‌ولیک‌بنی و مرادی‌سفر، ۱۳۹۷). در ایران، نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که بسیاری از معلمان در زمینه‌های دانش حرفه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای، صلاحیت‌های آموزشی، تدریسی، علمی، رفتاری، شخصیتی، اجتماعی، فکری، مدیریتی، عملکردی، اخلاقی، حرفه‌ای، و نیز یادگیری مادام‌العمر و

<https://sanad.iau.ir/journalitem/>

1. Yilmaz
2. Salsabilla et al

فناوری آموزشی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند (خوش سیرت و همکاران، ۱۴۰۲). در حالی که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان به طور قابل توجهی بر خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان دبستان تأثیر می‌گذارد.

تحقیقات نشان می‌دهد که شایستگی حرفه‌ای معلمان با خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت دارد و نتایج نشان می‌دهد که شیوه‌های تدریس موثر، درک دانش‌آموزان از توانایی‌های تحصیلی آنان را افزایش می‌دهند (زنگانی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). یک رویکرد کلی در پرورش کودک بر اهمیت مهارت‌های اجتماعی-عاطفی در کنار مهارت‌های تحصیلی تأکید می‌کند و نشان می‌دهد که توانایی معلم در پرورش این زمینه‌ها می‌تواند منجر به بهبود خودپنداره دانش‌آموزان شود. به طور کلی، تعامل بین شایستگی معلم و خوددراکی دانش‌آموزان بر نقش حیاتی مربیان در شکل دادن به هویت تحصیلی و سلامت عاطفی دانش‌آموزان تأکید دارد (ویکمن^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). یکی از ابعاد خودباوری، خودپنداره تحصیلی است که به بازنمایی‌های ذهنی توانایی‌های فرد در مدرسه و محیط‌های تحصیلی و یا بازنمایی‌های مرتبط با پیشرفت تحصیلی اشاره دارد (براکن^۳، ۲۰۰۹). به عبارت دیگر، خودپنداره تحصیلی به خودارزیابی یک فرد در مورد قلمرو و توانایی‌های ویژه تحصیلی اشاره دارد (اسلامی و همکاران، ۱۳۹۹). خودپنداره تحصیلی شامل مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، عقاید و دیدگاه‌هایی می‌باشد که توسط دانش‌آموزان درباره مجموعه مهارت‌های تحصیلی آن‌ها تصور می‌شود (قاسمی، ۱۳۹۸). مطابق با یافته‌ها خودپنداره تحصیلی به عنوان پیش‌بینی کننده قوی پیشرفت تحصیلی در همه موضوعات شناسایی می‌شود و پس از آن ابعاد دیگر خودپنداره، شخصیت و هوش هیجانی مطرح است (هررا و محامد^۴ و ۲۰۲۰). خودپنداره با رفتارهای اجتماعی و بهزیستی عاطفی مرتبط است و نشان می‌دهد که مداخله‌هایی با هدف افزایش خودپنداره می‌تواند نتایج تحصیلی و اجتماعی بهتری را ارتقاء دهد (فونسکا و توماسینی^۵، ۲۰۲۱). خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان دبستان یک ساختار چندوجهی است که به طور قابل توجهی بر انگیزه، پیشرفت و رفاه کلی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. تحقیقات نشان می‌دهد که خودپنداره توسط هم‌مقایسه‌های درونی (خودارزیابی) و هم‌مقایسه‌های خارجی (ارزیابی همتا) شکل می‌گیرد (لی^۶، ۲۰۲۲؛ اشتایدر و اسپارفلدت^۷، ۲۰۲۰).

1. Zangani
2. Wikman
3. Bracken
4. Herrera & Mohamed
5. Fonseca & Tomasini
6. Lee
7. Schneider & Sparfeldt

علاوه بر این، معلمانی که سطح بالایی از حرفه‌ای بودن را نشان می‌دهند نه تنها دانش را به اشتراک می‌گذارند بلکه به عنوان الگو نیز عمل می‌کنند و محیطی حمایتی را پرورش می‌دهند که به عزت نفس و توسعه شخصیت دانش‌آموزان کمک می‌کند (وحید^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). از آنجایی که عزت نفس تأثیر عمیقی بر پیشرفت تحصیلی دارد، نمی‌توان آن را نادیده گرفت. عزت نفس عبارت است از ارزشی که خصوصیات و صفات روانی خودپنداره برای فرد دارد و از اعتقادات فرد در مورد تمام چیزهایی که در او وجود دارد، ناشی می‌شود. عزت نفس به معنای پذیرش و ارزشمندی است که شخص در مورد خویش احساس می‌کند. شخصی که عزت نفس دارد خود را به گونه مثبتی ارزیابی نموده و برخورد مناسبی با خود و دیگران دارد. عزت نفس، اعتماد فرد به توانایی‌های خود در اندیشیدن و توانایی کنار آمدن با چالش‌های زندگی است (قنبرپوراصل، ۱۳۹۹). عزت نفس دانش‌آموزان دبستان تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله رفتار والدین، محیط مدرسه و فعالیت‌های فوق برنامه است (فدرایانی و سروجانینگتیاس^۲، ۲۰۲۳). همچنین طبق گزارش انجمن کراهی برنامه درسی و آموزش یادگیرنده‌محور^۳ (۲۰۲۴) خشونت در مدرسه باعث کاهش عزت نفس و افزایش افسردگی در میان دانش‌آموزان مبتلا می‌شود و اثرات مضر محیط مدارس خصمانه را برجسته می‌کند. برعکس، تأثیرات مثبت مانند حمایت اجتماعی درک‌شده از والدین و معلمان می‌تواند عزت نفس را افزایش دهد، و مطالعات نشان می‌دهد که این حمایت واسطه همکاری بین دانش‌آموزان است. علاوه بر این، شیوه‌های آموزشی خلاق و حمایتی می‌توانند تصویر مثبت‌تری از خود را در دانش‌آموزان تقویت کنند (کیم و کیم^۴، ۲۰۲۴؛ روسیمیانتی^۵ و همکاران، ۲۰۲۴). رابطه بین خودپنداره تحصیلی و عزت نفس در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پیچیده است و تأثیر قابل توجهی بر عملکرد تحصیلی آن‌ها دارد (خودپنداره تحصیلی^۶، ۲۰۲۳). تحقیقات نشان می‌دهد یک رابطه متقابل وجود دارد که در آن خودپنداره مثبت تحصیلی پیشرفت را افزایش می‌دهد، که به نوبه خود می‌تواند اعتماد به نفس را تقویت کند (باسارکد و مارش^۷، ۲۰۲۳).

اطلاع از کم و کیف و چگونگی وضعیت خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان مدارس

1. Wahidah & et al
2. Fidrayani & Serojaningtyas
3. Korean Association For Learner-Centered Curriculum And Instruction
4. Kim & Kim
5. Rosmiyanti & et al
6. Academic Self-Concept
7. Basarkod & Marsh

ابتدایی و ارتباط آن با مهارت‌های حرفه‌ای معلمان نیازمند مطالعه پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه است تا وضعیت آن‌ها شناسایی و زمینه برای برنامه‌ریزی‌های بهتر فراهم آید. علی‌رغم این که برخی مطالعات به شناسایی وضعیت خودپنداره تحصیلی و یا عزت نفس دانش‌آموزان در مدارس پرداخته‌اند اما کمتر پژوهشی خصوصاً در کشور به شناسایی وضعیت این دو متغیر در ارتباط با مهارت‌های حرفه‌ای معلمان در مدارس ابتدایی پرداخته است و عمده پژوهش‌های انجام‌شده این دو متغیر را با عوامل و متغیرهای دیگری مورد بررسی قرار داده‌اند. برای مثال مظلوم (۱۴۰۲) به پژوهشی با عنوان بررسی عملکرد دانش‌آموزان دوره ابتدایی برحسب خودپنداره و عزت نفس پرداخته است. روش پژوهش به صورت سنتزپژوهی بوده و نتایج نشان داد که عواملی همچون موقعیت، بازخوردهای مثبت و منفی معلمان، تعادل دانش‌آموز معلم، بازنگری رفتار و انتظارات والدین در ایجاد خودپنداره و عملکرد دانش‌آموزان موثر می‌باشد. همچنین اسلامی و همکاران (۱۳۹۹) به پژوهشی با عنوان اثربخشی آموزش متمرکز بر تعدیل جهت‌گیری یادگیری معلمان بر خودکارآمدی معلمان و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پرداختند. این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود و نتایج حاکی از این بود که آموزش متمرکز بر تعدیل جهت‌گیری یادگیری معلمان بر خودکارآمدی معلمان و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان اثربخش می‌باشد. هررا و محامد (۲۰۲۰) به پژوهشی با عنوان پیشرفت تحصیلی، خودپنداره، شخصیت و هوش هیجانی در آموزش ابتدایی پرداختند. روش پژوهش از نوع پیمایشی بود. مطابق با نتایج تفاوت‌های قابل توجهی در خودپنداره، شخصیت و هوش هیجانی بر اساس جنسیت مشاهده شد. دختران از خودپنداره تحصیلی بالاتری برخوردار بودند و در وظیفه‌شناسی و سازگاری نمره بالاتری داشتند، در حالی که پسران در مدیریت استرس و سازگاری پیشرفت داشتند. همچنین اماتوویچ^۱ (۲۰۲۴) به پژوهشی با عنوان مدل عملکردی توسعه شایستگی حرفه‌ای معلمان کلاس ابتدایی آینده و ساختار مولفه‌ای آن پرداخت. این پژوهش به صورت تحلیل نظری انجام شد. این مطالعه یک مدل عملکردی برای شایستگی معلمان مدرسه ابتدایی ایجاد می‌کند که شامل مؤلفه‌هایی است که به طور وابسته به یکدیگر مهارت‌های حرفه‌ای را با هدف مدرن‌سازی سیستم آموزشی و بهبود کیفیت آموزش ابتدایی از طریق توسعه حرفه‌ای معلم افزایش می‌دهند. همچنین جوانوویک^۲ (۲۰۲۲) به پژوهشی با عنوان نقش معلمان در ایجاد اعتماد به نفس دانش‌آموزان و اهمیت پیام "توارزشش را داری" پرداخت. این پژوهش تأکید می‌کند که معلمان دبستان نقش مهمی در توسعه عزت نفس دانش‌آموزان از طریق روابط فعال، اعتماد و ارتباطات ایفا می‌کنند. معلمان می‌توانند از تکنیک‌های خاص و پیام‌های

1. Amatovich

2. Jovanović

انگیزی برای تقویت اعتماد به نفس و تأثیر مثبت بر ادراک دانش‌آموزان استفاده کنند. لی (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان خودپنداره تحصیلی اشاره دارد که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان شامل ارائه بازخورد سازنده است. بازخورد موثر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا نقاط قوت و زمینه‌های بهبود خود را درک کنند، که می‌تواند خودپنداره آن‌ها را تقویت کند. هنگامی که دانش‌آموزان از معلمان ماهر تقویت مثبت دریافت می‌کنند، می‌تواند منجر به افزایش باورهای خود تحصیلی آن‌ها شود. آلبالسکو و آلبالسکو^۱ (۲۰۲۰) به پژوهشی با عنوان توسعه ادراکات مهارت‌های آموزشی معلمان در زمینه‌های پیشرفت پرداختند. این مقاله تأکید دارد که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان به طور قابل توجهی بر عملکرد تحصیلی و خودپنداره دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. شیوه‌های تدریس موثر، که از طریق آموزش مداوم و انعکاس خود توسعه یافته است، توانایی معلمان را برای تأثیر مثبت بر تجربیات یادگیری دانش‌آموزان و نتایج تحصیلی افزایش می‌دهد.

با توجه به مطالب ارائه شده، این تحقیق به ارزیابی خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان مدارس ابتدایی و ارتباط آن با مهارت‌های حرفه‌ای معلمان می‌پردازد و در پی پاسخ به سوال‌های زیر است:

۱. وضعیت خودپنداره تحصیلی و عزت نفس در دانش‌آموزان دوره ابتدایی چگونه می‌باشد؟
۲. وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای در معلمان دوره ابتدایی چگونه می‌باشد؟
۳. ارتباط میان مهارت‌های حرفه‌ای معلمان با خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دوره ابتدایی چگونه می‌باشد؟
۴. ارتباط میان مهارت‌های حرفه‌ای معلمان با عزت نفس دانش‌آموزان مدارس دوره ابتدایی چگونه می‌باشد؟

۲. روش‌شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه مدارس ابتدایی دخترانه استان قم می‌باشد که با توجه به موضوع تحقیق دو جامعه معلم و دانش‌آموزان در نظر گرفته شد. جامعه آماری معلمان شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی دخترانه به تعداد ۱۵۴۶ نفر و جامعه آماری دانش‌آموزان شامل کلیه دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم ابتدایی آن مدارس به تعداد ۴۱۱۰۸ نفر بودند. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود که ابتدا از بین مدارس ابتدایی نواحی چهارگانه آموزش و پرورش استان یک مدرسه به طور تصادفی انتخاب و سپس از بین معلمان هر مدرسه ده معلم (در مجموع ۴۰ معلم) انتخاب شدند. در نهایت با توجه به اینکه مطابق با

فرمول کوکران تعداد نمونه دانش‌آموزی ۳۸۱ نفر می‌باشد، از بین دانش‌آموزان هر معلم، تعداد ۱۰ دانش‌آموز به‌عنوان نمونه انتخاب شد (در مجموع ۴۰۰ دانش‌آموز دختر پایه پنجم و ششم ابتدایی). در پژوهش حاضر از پرسشنامه‌های عزت نفس ده سوالی روزنبرگ (۱۹۶۵)، پرسشنامه خودپنداره تحصیلی ۱۵ سوالی چن (۲۰۰۴) و پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلم ۲۵ سوالی حاجی‌زاده (۱۳۹۰) جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردید.

پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ (RSES): این مقیاس شامل ۱۰ سوال مبتنی بر خودسنجی است و هر گزاره این مقیاس دارای ۴ گزینه است که دامنه آن از کاملاً مخالفم (نمره ۴) تا کاملاً موافقم (نمره ۱) گسترده است. در پژوهش حاضر پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ $0/784$ به دست آمد.

پرسشنامه خودپنداره تحصیلی چن: این مقیاس دارای ۱۵ گویه و ۳ بعد عمومی، آموزشی و غیرآموزشگاهی می‌باشد. این پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از خیلی زیاد تا خیلی کم تنظیم شده است. برای محاسبه پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که پایایی آن $0/796$ به دست آمد. پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلم: پرسشنامه مهارت‌های حرفه‌ای معلم توسط حاجی‌زاده (۱۳۹۰) ساخته شده است. این پرسشنامه ۲۵ سوال و ۴ مولفه (روش تدریس، تکنولوژی آموزشی، طراحی آموزشی، و ارزشیابی) دارد و براساس مقیاس لیکرت پنج‌گزینه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) تدوین شده است. برای تعیین پایایی از آزمون ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که در مجموع پایایی کل $0/816$ به دست آمد. در این مطالعه روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با بررسی نظر برخی از اساتید مورد تایید قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی (جداول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و درصدها) و استنباطی (آزمون‌های کولموگوروف-اسمیرنوف، t تک نمونه، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون کوواریانس یکراهه) و با استفاده از نسخه ۲۱ نرم افزار آماری SPSS صورت پذیرفت.

۳. یافته‌ها

مطابق با یافته‌های توصیفی در این مطالعه از میان سن پاسخ‌دهندگان بیشترین تعداد سن ۳۱ تا ۴۰ سال را در میان نمونه آماری تشکیل می‌دهند. همچنین بیشتر پاسخ‌دهندگان دارای مدرک لیسانس بوده و از سابقه کاری ۱۱ تا ۱۵ سال معلمان برخوردارند.

وضعیت نرمال بودن متغیرها به چه صورت می‌باشد؟

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و انتخاب نوع آزمون‌های مربوطه، ابتدا با استفاده از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف (KS) به بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرها پرداخته شد.

جدول ۱. بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیرها	کولموگوروف-اسمیرنوف	Sig	وضعیت
مهارت‌های حرفه‌ای معلمان	۰/۲۰۲	۰/۱۱۰	نرمال هست
عزت نفس	۰/۱۸۸	۰/۱۷۸	نرمال هست
خودپنداره تحصیلی	۰/۱۲۱	۰/۱۰۵	نرمال هست

با توجه به جدول ۱ نتایج نشان می‌دهد که مقدار sig در تمام عوامل مورد مطالعه بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه تمامی عوامل مربوط به فرضیه‌های مورد مطالعه، نرمال می‌باشند. سوال اول پژوهش به بررسی چگونگی وضعیت خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان دوره ابتدایی می‌پردازد. جهت پاسخ به این سوال از آزمون t تک‌نمونه استفاده شد.

جدول ۲. نتایج تحلیل خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان آزمون t تک‌نمونه‌ای

تأثیر عوامل	آماره t	Sig	میانگین	حد پایین	حد بالا
خودپنداره تحصیلی	۶/۰۰۱	۰/۰۰۰	۳/۰۱	۰/۳۵۱	۰/۶۹۴
عزت نفس	۸/۵۶۱	۰/۰۰۰	۳/۲۶	۰/۰۳۶	۰/۳۱۶

با توجه به جدول ۲ مقدار t تک‌نمونه خودپنداره تحصیلی (۶/۰۰۱) و در سطح ۰/۰۰۱ = sig گزارش شد که با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین تجربی و میانگین مورد انتظار (نظری) وجود دارد. بر اساس نتایج به‌دست آمده مقدار میانگین واقعی (۳/۰۱) می‌باشد که از مقدار میانگین نظری (۳ متوسط پاسخ‌های ۱ تا ۵) بالاتر است. همچنین مقدار t تک‌نمونه عزت نفس (۸/۵۶۱) و در سطح $s = ۰/۰۰۰$ گزارش شد که با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین تجربی و میانگین مورد انتظار (نظری) وجود دارد. بر اساس نتایج به‌دست آمده مقدار میانگین واقعی (۳/۲۶) می‌باشد که از مقدار میانگین نظری بالاتر است.

سوال دوم پژوهش به بررسی چگونگی وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای در معلمان دوره ابتدایی می‌پردازد. جهت پاسخ به این سوال از آزمون t تک‌نمونه استفاده شد.

جدول ۳. نتایج تحلیل مهارت‌های حرفه‌ای معلمان آزمون t تک‌نمونه‌ای

تأثیر عوامل	آماره t	Sig	میانگین	حد پایین	حد بالا
مهارت‌های حرفه‌ای معلمان	۳/۸۱۰	۰/۰۰۰	۴/۰۱	۰/۱۶۴	۰/۵۱۶

با توجه به جدول ۳ مقدار t تک نمونه مهارت های حرفه ای معلمان ($3/810$) و در سطح $\text{sig}=0/001$ گزارش شد که با اطمینان $0/99$ و سطح خطای کمتر از $0/01$ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین تجربی و میانگین مورد انتظار وجود دارد. بر اساس نتایج به دست آمده مقدار میانگین واقعی ($4/01$) می باشد که از مقدار میانگین نظری بالاتر است. بنابراین می توان گفت که مهارت های حرفه ای معلمان دارای وضعیت مطلوبی می باشد.

سوال چهارم پژوهش به بررسی ارتباط میان مهارت های حرفه ای معلمان با خودپنداره تحصیلی دانش آموزان مدارس دوره ابتدایی می پردازد. جهت پاسخ به این سوال از آزمون تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه هم زمان استفاده شد.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه هم زمان در بررسی ارتباط مهارت های حرفه ای معلمان و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان

عامل	بتا	T	P-Value	R	R^2	F	Df	P-Value
خودپنداره عمومی تحصیل	$0/35$	$5/84$	$0/00$	$0/37$	$0/14$	$27/08$	397	$0/0000$
خودپنداره آموزشی تحصیل	$0/24$	$7/91$	$0/00$					
خودپنداره غیر آموزشی تحصیل	$0/32$	$5/67$	$0/00$					

بر اساس اطلاعات جدول ۴ ضریب همبستگی چندگانه برابر با $0/37$ و ضریب تعیین به دست آمده برابر با $0/14$ می باشد. این امر بیانگر این است که خودپنداره تحصیلی جمعاً حدود ۱۴ درصد بر واریانس متغیر مهارت های حرفه ای معلمان تاثیرگذار است. همچنین با توجه به سطح معناداری و بتا می توان پی برد که مهارت های حرفه ای معلمان، به طور مثبت بر خودپنداره عمومی تحصیلی، خودپنداره آموزشی تحصیلی، خودپنداره غیر آموزشی تحصیلی، خودپنداره پایه پنجم و ششم مدارس ابتدایی دخترانه استان قم تاثیرگذار می باشد.

سوال پنجم پژوهش به بررسی ارتباط میان مهارت های حرفه ای معلمان با عزت نفس دانش آموزان مدارس دوره ابتدایی می پردازد. جهت پاسخ به این سوال از آزمون تحلیل تحلیل کوواریانس یک راهه استفاده شد.

جدول ۵. نتایج تحلیل کوواریانس یک‌راهه در متن مانکوا روی میانگین نمره‌های عزت نفس

متغیر وابسته	گروه	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
عزت نفس	گروه	۶۰۲/۰۲۶	۵	۱۲۰/۴۰۵	۲۱۳/۸۶	۰/۰۰۰
	خطا	۲۱۹/۸۹۲	۳۹۰	۰/۵۶۳		
	کل	۲۱۰۴۴	۳۹۵			

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۵ نشان می‌دهند، تحلیل کوواریانس‌های یک‌راهه در متغیر عزت نفس ($F=213/86$ و $p<0/000$) معنادار می‌باشند. بنابراین فرضیه دوم پژوهش حاضر تأیید می‌شود. همچنین با توجه به سطح معناداری می‌توان پی برد که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان بر عزت نفس دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم مدارس ابتدایی دخترانه استان قم تأثیرگذار می‌باشد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق رابطه مهارت‌های حرفه‌ای معلمان با خودپنداره تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. بنابر نتایج پژوهش حاضر هرچه مهارت‌های حرفه‌ای معلمان افزایش یابد خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان بالا می‌رود که منجر به رشد تحصیلی آن‌ها می‌شود. این یافته با نتیجه تحقیقات مظلوم (۱۴۰۲)، اسلامی و همکاران (۱۳۹۹)، لی (۲۰۲۲)، آلبالسکو و آلبالسکو (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. معلمان نقش مهمی در شکل دادن به خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی ایفا می‌کنند. پژوهش نشان می‌دهد که مداخله‌های خاص با هدف بهبود خودپنداره دانش‌آموزان می‌تواند بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیر مثبت بگذارد (پرالس^۱، ۲۰۱۹). کاربرد راهبردهایی همچون داشتن انتظارات متناسب با توانایی فرد، ایجاد محیط امن و روابط مثبت، فراهم آوردن زمینه کسب شایستگی، تحسین موفقیت‌های دانش‌آموزان، فراهم آوردن زمینه برای ایجاد هدف و انگیزه در زندگی فرد، توجه به سطح توانایی دانش‌آموزان، حمایت عاطفی و عقلانی، تشویق به موقع، اعتماد بین همکلاسی‌ها و معلم می‌تواند به اولیا و مربیان در جهت بهبود خودپنداره و وضعیت یادگیری دانش‌آموزان کمک کند. نظریات محققان نشان داد که خودپنداره تحصیلی درک و دریافت دانش‌آموزان در مورد خود در رابطه با فعالیت‌های مربوط به یادگیری و مدرسه است، بنابراین این نوع خودپنداره با محیط مدرسه است. باورهای معلمان به طور قابل توجهی بر خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی تأثیر می‌گذارد (پسو^۲، ۲۰۱۷).

<https://sanad.iau.ir/journalitem/>

1. Perales
2. Pesu

همچنین معلمان نقش مهمی در افزایش عزت نفس دانش آموزان ابتدایی دارند. آن‌ها با عمل به عنوان انگیزه‌دهنده، ارائه بازخورد سازنده، تسهیل ارتباطات و ارائه اطلاعات در افزایش عزت نفس دانش آموزان ابتدایی نقش ایفا می‌کنند (جولیانی^۱، ۲۰۲۴). مطابق با نتایج پژوهش اگر مهارت‌های حرفه‌ای معلمان افزایش یابد عزت نفس دانش آموزان نیز افزایش می‌یابد. این یافته با نتیجه تحقیقات جوانویک (۲۰۲۲) و جولیانی (۲۰۲۴) همسو می‌باشد. عزت نفس به ارزیابی و قضاوت فرد نسبت به ارزشمندی تحصیلی خود مربوط می‌شود. اگر واکنش اطرافیان در مورد وضعیت تحصیلی فرد مطلوب باشد، در او احساس رضایت از خود ایجاد نموده و به قضاوت مثبت فرد درباره خودش کمک می‌کند و دارای عزت نفس بالایی است. عزت نفس به معنای ارزشیابی مثبت و قدردانی از خود، اعتماد به خود و اعتقاد به توانایی‌ها و استعدادهای شخصی است. در دوران دانش آموزی، عزت نفس یکی از عوامل اساسی در توسعه شخصیت و رشد فردی است. دانش آموزانی که عزت نفس قوی دارند، اغلب از خود مطمئن هستند، به توانایی‌های خود اعتماد دارند و به راحتی با چالش‌ها و موقعیت‌های ناخوشایند مقابله می‌کنند. آن‌ها به موفقیت‌ها و شکست‌ها با نگرش سازنده و ارزشیابی مثبت نگاه می‌کنند. مطابق با مطالعات عزت نفس دانش آموزان مقطع ابتدایی با سازگاری مدرسه ارتباط مثبت دارد و با استرس تحصیلی ارتباط منفی دارد (کیم و کیم، ۲۰۲۴). دانش آموزان با عزت نفس بیشتر، بهترین عملکرد خود را در محیط تحصیلی نشان می‌دهند، به راحتی با استرس و فشار مدرسه مقابله می‌کنند و بهبود در عملکرد تحصیلی خود را تجربه می‌کنند. همچنین، دانش آموزان با عزت نفس قوی تمایل بیشتری به انگیزش داخلی دارند و به عنوان افراد مستقل، به خوبی برای رسیدن به اهداف خود تلاش می‌کنند.

معلمان می‌توانند استراتژی‌های موثری را برای پرورش تصویر مثبت از خود در دانش آموزان دبستان اجرا کنند (برونو^۲، ۲۰۱۴). نقش معلم در افزایش عزت نفس در دانش آموزان بسیار اساسی و حیاتی است. بسیاری از مردم از معلمان‌شان به خاطر موفقیت‌ها و تأثیرات مثبت ارزش‌گذاری می‌کنند. معلمان به دلیل ارتباط نزدیک خود با دانش آموزان نقش بسیار مهمی در تشکیل هویت و اعتماد به نفس آن‌ها ایفا می‌کنند. از این رو، تأثیر معلمان بر عزت نفس دانش آموزان به چشم گاهی بزرگتر از اثرات خانواده و دیگر عوامل اجتماعی می‌آید.

معلمان از طریق رفتارها و روش‌های آموزشی خود می‌توانند به افزایش عزت نفس دانش آموزان کمک کنند. صلاحیت معلم می‌تواند به طور قابل توجهی بر رشد دانش آموزان تأثیر بگذارد (کنجایتیوا^۳،

۲۰۲۲). این کمک‌ها علاوه بر تأثیرگذاری فردی، به جامعه به‌طور کلان نیز تأثیر می‌گذارند. با توجه به نتایج از آن‌جا که مشارکت، مهارت‌های حرفه‌ای معلمان را بهبود می‌بخشد، از این رو پیشنهاد می‌شود تا تمام معلمان در برنامه‌ریزی‌های آموزشی آموزش و پرورش مشارکت داشته باشند و براساس نظر سنجی از نظرات و ایده‌های آنان استفاده شود. همچنین کانون‌های ارتباطی بین مدیران و معلمان با تشکیل جلسات هفتگی در مراکز آموزش و پرورش به منظور صحبت در مورد آموزش‌های لازم جهت توسعه حرفه‌ای معلمان ایجاد گردد. همچنین برگزاری سمینارها، همایش‌ها و میزگردهای عمومی و تخصصی و... در جهت تقویت خودکارآمدی، خودپنداره و عزت نفس دانش‌آموزان می‌تواند در توسعه گفتمان توجه به مهارت‌های حرفه‌ای معلمان برای افزایش عزت نفس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان موثر باشد.

منابع

- اسلامی، اسماعیل. (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر تعدیل جهت‌گیری‌های یادگیری معلمان در تعامل با سبک‌های تدریس بر خودکارآمدی معلمان و خودپنداره و عملکرد تحصیلی دانش آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل. <https://irandoc.ac.ir>
- اسلامی، اسماعیل؛ غفاری، عذرا؛ موسی‌زاده، توکل؛ هاشمی، تورج و فتحی‌آذر، اسکندر. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش متمرکز بر تعدیل جهت‌گیری یادگیری معلمان بر خودکارآمدی معلمان و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پایه چهارم. مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۷(۳۷): ۱-۲۶.
- آزادی، مرضیه. (۱۳۹۸). رابطه بین مهارت‌های معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی (موسسه آموزش عالی نگاره)، ۴۲: ۱-۱۲. <https://www.noormags.ir>
- خلیق‌قره‌تپه، شهریانو. (۱۳۹۹). رابطه‌ی صلاحیت‌های حرفه‌ای، خودکارآمدی تدریس و انگیزش شغلی با کیفیت تدریس معلمان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل، دانشکده علوم انسانی. <https://irandoc.ac.ir>
- خوش‌سیرت، شرمین؛ حسین‌زاده، میترا؛ حسین‌زاده، بشیر و شکری، سهیلا. (۱۴۰۲). پژوهش: ابزاری برای رشد و توسعه حرفه‌ای معلمان. دهمین کنفرانس بین‌المللی دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران، تهران. <https://civilica.com/doc/1966844>
- رحیمی‌هلری، فریبا. (۱۴۰۱). رابطه خود کارآمدی و شایستگی حرفه‌ای معلمان با انگیزه پیشرفت درسی و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان (مطالعه موردی: مدارس دخترانه متوسطه دوم شهر قشم). پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس. <https://irandoc.ac.ir>
- زندیه، فاطمه. (۱۳۹۶). نیازسنجی و پایش عوامل اثرگذار بر رشد حرفه‌ای در حوزه آموزش در دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه الزهراء (س). <https://irandoc.ac.ir>
- عبادی‌عنصرودی، زهرا. (۱۴۰۲). بررسی ارتباط میان رشد حرفه‌ای معلمان و روش‌های هوشمندانه آموزش. اولین همایش بین‌المللی معلمان برتر و مدارس پیشرو در هزاره سوم، بوشهر. <https://civilica.com/doc/1937677>
- قاسمی، حمیده. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین خودکارآمدی تحصیلی و خودپنداره تحصیلی با عزت نفس دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان ممسنی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نورآباد ممسنی. <https://irandoc.ac.ir>
- قتربوراصل، الهام. (۱۳۹۹). مقایسه خودپنداره تحصیلی، عزت نفس و اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر با پیشرفت تحصیلی بالا و پایین دوره متوسطه اول. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی عمومی، دانشگاه پیام نور واحد تبریز. <https://irandoc.ac.ir>
- مظلوم، نازیلا. (۱۴۰۲). بررسی عملکرد دانش‌آموزان ابتدایی برحسب خودپنداره و عزت نفس. سومین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرآیندهای تعلیم و تربیت، میناب. <https://civilica.com/doc/1844680>
- نصیری ولیک‌بنی، فخرالسادات، مرادی‌سفر، اکرم. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان با روحیه و انگیزه کارآفرینی دانش‌آموزان. فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم، ۳(۱): ۱۰۵-۱۱۹.
- Albulescu, M., & Albulescu, I. (2020). 7. Development of Teachers' Teaching Skills Perceptions on the Contexts of Achievement. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. Doi: 10.15405/EPBS.2020.06.1

- Amatovich, O. I. (2024). Functional model of professional competence development of future primary class teachers and its component structure. *International Journal of Pedagogics*, 4(9):25-29. doi: 10.37547/ijp/volume04issue09-05
- Basarkod, G., & Marsh, H. W. (2023). Academic self-concept: a key predictor of achievement and learning. (2023). <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-818630-5.14030-8>
- Bracken, B.A. (2009). Positive self-concepts. In R. Gilman, E. S. Huebner, & M. J. Furlong (Eds.), *Handbook of positive psychology in the schools* (89–106). New York, NY: Routledge.
- Bruno, J. U. D. O. (2014). The role of the teacher in improving students self esteem. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 3(1), 47–53. <https://doi.org/10.6007/IJARPED/V3-I1/615>
- Fidrayani, F., & Serojaningtyas, M. (2023). Investigating the relationship between toxic parents and self-esteem in elementary school students. *Journal of Integrated Elementary Education*. <https://doi.org/10/21580/jieed.v3i217489>.
- Fonseca, T. D. D. D., & Tomasini, G. A. (2021). Evidencias de validez y confiabilidad de una escala para evaluar autoconcepto académico. <https://doi.org/10.48102/PI.V28I2.320>
- Herrera, L., Al-Lal, M., & Mohamed, L. (2020). Academic Achievement, Self-Concept, Personality and Emotional Intelligence in Primary Education. Analysis by Gender and Cultural Group. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/FPSYG.2019.03075>
- Jovanović, J. (2022). The role of teachers in building students' confidence and the significance of the message" you worth it". *Metodička praksa*, 25(2), 173-181. doi: 10.5937/metpra2202173j
- Juliani, F. D. (۲۰۲۴). Investigating Teachers' Roles in Forming EFL Learners' Self- Confidence: A Lesson Learned for Young Learners. *Journal of Language and Literature Studies*, ۴(۱), ۱۲۴–۱۳۴. <https://doi.org/10/36312./jolls.v4i1/1819>.
- Kongaityeva, S. (2022). Professional competence of the primary school teacher. *Alatoo Academic Studies*, 2022(1), 75–82. <https://doi.org/10.17015/aas.2022.221.08>
- Kim, J.-S., & Kim, J.-E. (2024). A Structural Study of Self-Esteem, Academic Stress, Grit, and School Adjustment in Elementary School Students. *Journal of the Korea Academia Industrial Cooperation Society*. <https://doi.org/10.5762/kais.2024.25.4.62>
- Lee, K. M. (2022). Academic Self-Concept. <https://doi.org/10.4324/9780367198459-reprw166-1>
- Perales, R. G., González, I. C., & Ruiz, A. P. (2019). El autoconcepto en la etapa de Educación Primaria: incidencia en los alumnos más capaces. *MLS Educational Research (MLSER)*, (2) 3. <https://ruidera.uclm.es/server/api/core/bitstreams/a41c8dc5-672e>
- Pesu, L. (2017). The role of parents' and teachers' child-related competence beliefs in the development of students' self-concept of ability. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research*, 579. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/53013>
- Rosmiyanti, R., Ningsih, F., Lisa, M., Buduri, H., Aida, N., & Hasanah, N. (2024). Menumbuhkan rasa percaya diri dan harga diri melalui tari: strategi bagi guru sd. *Gesture: Jurnal Seni Tari*. <https://doi.org/10.24114/gjst.v13i2.59109>

- Salsabilla, I., Asiyah, N., & Sutyono, A. (2024). Management of Teacher Professional Development in Primary Schools. *EDU-RELIGIA : Jurnal Keagamaan Dan Pembelajarannya*, 7(1), 64–79. <https://doi.org/10.52166/edu-religia.v7i1.6861>
- Schneider, R., & Sparfeldt, J. R. (2020). Academic competence and affect self-concepts in elementary school students: Social and dimensional comparisons. *Social Psychology of Education*. <https://doi.org/10.1007/S3-09532-019-11218>
- Wahidah, A. N., Faizah, A. N., & Ikebayu, D. R. (2024). Professional Competence of Educators as an Effort to Prepare Professional Learning and Character Building in Students in Elementary Schools. <https://doi.org/10.20961/shes.v7i3.92639>
- Wikman, C., Allodi, M. W., & Ferrer-Wreder, L. (2022). Self-Concept, Prosocial School Behaviors, Well-Being, and Academic Skills in Elementary School Students: A Whole-Child Perspective. *Education Sciences*. <https://doi.org/10.3390/educsci12050298>
- Yilmaz, Ercan. (2010). The Analysis of Organizational Creativity in Schools Regarding Principals' Ethical Leadership characteristics. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3949- 3953. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.622>
- Zangani, E., Karimi, M. N., & Atai, M. R. (2021). Pre-service L ۲ Teachers' Professional Knowledge, Academic Self-Concept and Instructional Practice. <https://doi.org/10/52547/LRR.12/5/7>.